

Socialøkonomi

- en ny mulighed for de marginaliserede

Socialøkonomi kan med et alternativt arbejdsmarked skabe meningsfuld beskæftigelse til de mest udsatte borgere. Det åbner både en mulighed for disse borgere, skaber et løft til lokalområder, der har behov for det, og indebærer et opgør med et ekskluderende samfund. Dermed har socialøkonomien et vidtgående forebyggende potentiale.

Socialøkonomi udgør for det første meningsfulde aktiviteter, der 'leverer' noget til et lokalområde eller grupper af borgere. Det er samfundsgavnlig produktion, som ellers ikke ville blive lavet: Sociale, omsorgsmæssige, miljømæssige opgaver etc. For det andet er det et tilbud om beskæftigelse eller meningsfuld aktivitet til udsatte og marginaliserede borgere, som kan inkludere dem i lokalsamfundet. Beskæftigelse, der er relateret til det sted, de lever, og som kan give dem en rolle ift. andre, anerkendelse og et nyt perspektiv i deres liv. Og for det tredje er det oprustning af de lokalsamfund, det foregår i, en vitalisering af det civile samfund på en måde, som også har en dybtgående forebyggende effekt, fordi det er udviklende og inkluderende.

Socialøkonomi er radikalt anderledes end den politik, som i en lang årrække er ført med afsæt i reformen om "Flere i arbejde", og som med sin sanktionerende og incitamentsstyrede tankegang ikke har været hjælpsom i forhold til ledige, som har mange problemer at slås med. De er snarere blevet skubbet længere ud af arbejdsmarkedet. Socialøkonomi er en mulighed for dem, der kan karakteriseres som marginaliserede og socialt udsatte eller dem, som er i risiko for at blive det. Det er rettet mod alle aldersgrupper uden for arbejdsmarkedet, på kontanthjælp eller førtidspension, og som kan være isoleret i ensomhed eller problematiske subkulturer.

Socialøkonomiske virksomheder skal også omfatte andre - frivillige og ansatte - der skal være med til at bære og styre aktiviteterne. Derfor forudsætter en satsning på socialøkonomien en vidtgående og modig civilsamfundsstrategi.

Det er vigtigt at fastholde frivillighed og motivation ved visitation til socialøkonomi. I stedet for sanktion ved manglende deltagelse, kan der arbejdes med motivation i form af et tillæg til kontanthjælpen eller

pensionen, så længe borgerne arbejder i socialøkonomien. Det indebærer, at tillægget mistes, hvis de ophører med at komme.

Ansatte i socialøkonomiske projekter mv. skal ikke erstatte medarbejdere ansat på normale vilkår. De spilleregler, der er udarbejdet mellem de frivillige organisationer i 'Frivilligt Forum' og en række faglige organisationer skal respekteres.

Socialøkonomiske arbejdspladser har et dobbelt perspektiv for de marginaliserede:

- De kan med en motiverende ramme og meningsfuldt indhold lægge op til, at borgerne udvikler sig personligt hen mod arbejdsmarked og uddannelse. Det er centralt, og al erfaring viser, at det er realistisk. Det personlige udviklingsperspektiv bør indskrives i en plan for borgernes deltagelse i socialøkonomisk virksomhed. Det gør socialøkonomi selvskreven i en samlet strategi for at få kontanthjælpsmodtagere og pensionister ind i uddannelse og arbejde igen.
- De kan også være en permanent ordning for borgere, der, f.eks. pga. varigt og betydeligt nedsat arbejdsevne ikke har mulighed for at gennemføre et sådant personligt udviklingsforløb. En permanent mulighed der både integrerer og styrker de pågældende og øger lokalområdets sociale kapital.

I og med at socialøkonomien i så høj grad kan styrke og udvikle deltagernes motivation og evne til at gå ind i uddannelse eller beskæftigelse på det normale arbejdsmarked (støttet eller ustøttet), kan den være et vigtigt element i en borgers samlede rehabilitering. Derfor skal socialøkonomi indtænkes i rehabiliteringen og kan indgå i den plan, der skal lægges for et aktivt rehabiliteringsforløb, når et sådant er relevant.

Lokalområdet er i høj grad i fokus i socialøkonomien. Det er den ramme, aktiviteterne foregår i, og udvikling af områdernes kapacitet og sociale kvaliteter er et mål for socialøkonomien. Dette perspektiv er vigtigt at fastholde, fordi det er en forudsætning for, at man kan forløse det civile samfunds potentiale og dermed skabe den dybtgående sociale forebyggelse, som socialøkonomien kan indebære.

Derfor skal civilsamfundet inddrages helt anderledes end i andet socialt arbejde. Der skal samarbejdes med aktører i civilsamfundet, ikke mindst de frivillige organisationer – 'den tredje sektor' - som også har lang tradition for at lave aktiviteter inden for socialøkonomien. De har som erklæret mål at aktivere det civile samfund, og de kan få de frivillige med i det. Dermed er de uundværlige i socialøkonomien.

Inddragelsen af frivillige organisationer og styrkelse af socialøkonomien forudsætter stor frihed til at inddrage civilsamfundets aktører, så rammerne må ikke lægges for fast. Det kan dræbe motivationen og den kreativitet, der er nødvendig for at skabe et 'alternativt arbejdsmarked' med socialøkonomiske initiativer.

Kommunerne vil have en central rolle. De skal spille ud til de frivillige og 'den tredje sektor' og være med til at finansiere de omkostninger, der er forbundet med socialøkonomiske initiativer. I Satspuljeforliget for 2012-15 er der afsat i alt 42,6 mio. kr. til at støtte socialøkonomiske virksomheder. Det kan fremme kommunernes arbejde med socialøkonomi, herunder opbygningen af frivilligcentre og ansættelsen af frivilligkoordinatorer, som kan spille sammen med de frivillige organisationer. Der vil blive behov for flere udviklingsorienterede puljer i fremtiden.

Kommunerne skal også, i det omfang det er nødvendigt, være med til at styre de socialøkonomiske initiativer. De bør etablere et konstruktivt og kontinuerligt samarbejde med aktørerne i civilsamfundet, og de skal dreje deres institutioner og forvaltninger, så de bliver i stand til at medvirke. Herunder udvikle deres metodik og kultur, så det bliver muligt – det vil kræve en anderledes åbenhed ift. det civile samfund.

I den udstrækning kommunerne eller organisationerne i 'den tredje sektor' oplever, at centralt fastsatte regler blokerer for det – f.eks. en rigid tolkning af udbudsregler, som gør det umuligt for organisationerne at få ansvaret for opgaver – må disse barrierer fjernes ved politisk beslutning.